

teix també en la pronúncia de l'homònim que donem a continuació de l'alt Empordà.

Existeixen dos homònims:

Queixàs, poblet agregat al municipi de Cabanelles, arxiprestat de Figueres (Alt Emp.). Ben documentat: Alsius (*Nomencl.*, p.194) ens dóna *Chexans* 1087 (citant de *Marca Hisp.* c. 1183), Par. de *Chaxano* (d'*Esp.Sagr.* 44, p. 272), B. de *Chexanis* (id., p. 290), Par. Sti. Martini de *Quexanis* 1362, 1379; Monsalvatge xvii, 157: Sancti Martini de *Quexanis*, de *Chexanos*, *Quexanis* 1121, 1362, 1691; a més trobem *Caxans* 1226 (*BABL* iv, 417); *Caxas* 1359 (*CoDoACA* xii, 111).

Queixans, municipi de la Baixa Cerdanya, partit judic. de Puigcerdà, arxiprestat de la Seu d'Urgell.

PRON. POP. *kašáns* (Casacuberta).

DOC. ANT.: 929: «ad ipso villare de ipsos *chexanos*»⁴ (doc. d'Organyà, *BABL* 8, 439); 1011: *Chexanos* (*MarcaHisp.*, col 980); 1104: *Chexans* (*BABL* vi, 391); 1318: *Chexans* (Serra Vilaró, *Pinós i Mipl.* 59); 1359: *Caxans* (*CoDoACA* xii, 89); Ponsich (*Top.* 154) dóna aquests altres esments: 839: parrochia *Kezanos*; 1075: *Chexas*; S.xii, i, a més, 1260, 1267, 1280: *Chexans*, 1265: parr. S. Cosme de *Quexans*; 1282, 1522, 1632: locus de *Quexans*. J.G.

¹Grafien *Queix-*: *Nomencl.* AEDOS; Ponsich, *Top.* 32 *Caix-* (*Queix-*), i *Gr.Enc.Cat. Queix* (s.v.); *Caix-J.* Cor. *El que s'ha de saber de la ll. cat.* ed. Moll. 1978, 138.—² Donen ja la derivació de CASSIUS Meyer-Lübke (*BDC* xi, 12), J.Cor. (*E.T.C* i, 234) i fins Aebischer (*Top.*, 126-7); com hi suggereix aquest filòleg el nom en qüestió podia venir d'un altre nom menys freqüent, CASCIIUS a França.—³ Entre els NLL procedents de CASSIUS Skok (§ 75) dóna Cassan (Hér.), esmentat com Caysanum vila 1210, i com de Cassiano 1080; Chaissan (Brôme), en escrit de 1100 Cheyssan; inclou a més St. Cassien (Isère), St. Cassin (Savoie).—⁴ Aquest text amb l'article «ipsos» suggeriria que ens hem de veure amb un derivat de gal. cassanus 'roure' com havien sospitat alguns; però això era poc possible fonèticament com ho palesen els NLL formats d'aquest apel·latiu, com ara Cassanet, Cassanedill; en català la *š* fricativa de *Queixans* suposa per força una base en -*ssi-*.

Qüença, V. *Quanca Quer* (amb derivats i compostos), V. *DECAT* vi, 926b60-935b8 *Querant*, -ants, V. *Carant Qüesa*, V. *Cubaisa*

-QUIA, BENIQUIA O BENETIA

En totes dues formes, pda. de Mutxamel (xxxvi, 103.10). Suposant que sigui Benetia la forma primària, pot venir del NP *Atya* que figura en la *Tekmila*

d'Aben al-Abbar i en forma masc. *Ati* (*GGAlg*), que va donar també una Alcheria *Beniarie* en el *Rept.* de Mall., de l'arrel *ata* «dare» (*RMa.*) (veg. l'art. *-Atiga Ben-*, en el v. i, p.52). La variant amb *-k-* potser deguda a infl. del nom molt freqüent *Benicais* o *Beniqueis*, que ha donat sengles llogarets moriscos de les valls d'Ebo i de Quadalest (Lapeyre, 45, 46), de l'ar. *Beni-Qais* tribu d'Àrabia.

QUIERSES

Pda. de munt., a l'alta Vall Ferrera entre Torís i Tor (xxi 169). Crec que volia dir *kièrses*, però com que hi vaig posar una dièresi (potser per marcar, que no hi ha diftong *kje*, no puc descartar ara ni és possible assegurar-se'n ara que no sigui *kujerses*. Potser de CO(N)VERSAS 'capgirades' (o 'obagues?'), *koerses* > *kuye-*.

LA QUILLANA

Pla de muntanyes i antiga vileta, en el límit entre Conflent i Capcir, ja arran de Cerdanya, te. *La Llaguna*.

Avui es parla sobretot del *Ras de la QUILLANA*: situat entre Matamala i la Llaguna, en terme d'aquesta, formant l'ampla i planera collada per on es passa de Montlluís cap al Capcir.

PRON.: *la kilánə* a Matamala, 1933 (exc. 189), i en l'enqs. de 1960, a La Laguma, Matamala i Els Angles (xxvi, 20ss., 60ss.). No hi ha més que el ras englevat, al cim de la serra, que parteix aigües entre la Tet i l'Aude, 1746 alt., només amb una casa i un cobert que serveix de refugi en cas de tempestat: C.A.Torras, *Pir.Cat* ii, 116, ix, 275. Però havia estat habitat, i s'hi parla d'una «villa» en les

MENCIONS ANT. 957: *Quillano*, citat junt amb *Fulla* (col·l. Moreau, veg. aquest art.) Com els següents es deu referir a la Quillana, més aviat que a l'homònim oc. Quilhà(n), uns 50 k. més al Nord. 960: Seniofred, comte de Cerdanya i Besalú i el Comte Oliba donen un alou, a Aiguatèbia, a Isarn, vescomte de Conflent: «in valle Confluentis, in lo. q. v. *Aqua Tepida*; afr. i: in *Quillano*, II Serra de *Cruce*, III *Bardolo*, IV in fines de *Talaxo*» (Monsalv. xv, 183) (Bardoll, Talau, locs. situades entre Aiguatèbia i Oleta). 965: testament del mateix Seniofred: «*Matamala* --- affr. I in villa *Formicaria*; II villa q. v. *Cruce* vel ipsa summitate de Monte Scalivat pervenit usque in *Quillano* --- in *Campo Regis* vel in *Buio Elperico*» (Abadal, *Eixalada*, p. 195). Fins aquí masculí, més tard femení sempre: 1267: «in chortalibus de *Quillana*, de *Rialer* ---» (Alart, *InuLC*, s.v. *Llaguna*). 1279: «reddituum --- de *La Quillana*» (ibid. s.v. *Capcir*). Ponsich (*Top.*